

**Επιτροπή Οικονομικών και Νομισματικών Υποθέσεων
του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου**

**Εισαγωγική ομιλία
του κ. Λουκά Παπαδήμου
υποψήφιου Αντιπροέδρου της ΕΚΤ**

Βρυξέλλες, 22 Απριλίου 2002

Βρίσκομαι στην ιδιαίτερα ευχάριστη θέση να παρουσιάσω ενώπιον της Επιτροπής σας για την ακρόαση αυτή, η οποία αποτελεί μέρος της διαδικασίας κρίσης της υποψηφιότητάς μου για τη θέση του Αντιπροέδρου της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Με τιμά ιδιαίτερα το γεγονός ότι προτάθηκα από το Συμβούλιο της ΕΕ για τη θέση αυτή.

Στην εισαγωγική ομιλία μου θα ασχοληθώ κατ' αρχάς με τους σκοπούς και το ρόλο της ΕΚΤ. Στη συνέχεια, θα πραγματευθώ μια σειρά θεμάτων και αρχών σχετικών με την άσκηση της νομισματικής πολιτικής, συμπεριλαμβανομένης της δημοσιοποίησης της πολιτικής αυτής και της λογοδοσίας της ΕΚΤ.

Η Συνθήκη του Μάαστριχτ αναφέρει σαφώς ότι ο πρωταρχικός σκοπός της ΕΚΤ είναι η διατήρηση της σταθερότητας των τιμών στη ζώνη του ευρώ. Η αναμφισβήτητη προτεραιότητα την οποία αποδίδει η Συνθήκη στο στόχο αυτό αντανακλά εν μέρει την εμπειρία όσον αφορά τον πληθωρισμό τις προηγούμενες δεκαετίες και τα οικονομικά και κοινωνικά οφέλη που αποφέρει η σταθερότητα των τιμών. Τα οφέλη αυτά εκτιμώνται από τους Ευρωπαίους πολίτες, οι οποίοι κατά καιρούς υπέστησαν τις επιπτώσεις του πληθωρισμού, συμπεριλαμβανομένου του κόστους της αποκατάστασης της σταθερότητας, όποτε αυτή απολέσθηκε λόγω εσφαλμένης πολιτικής. Ένας άλλος λόγος για τον οποίο η σταθερότητα των τιμών τίθεται ως ο πρωταρχικός σκοπός της ΕΚΤ σχετίζεται με το θεμελιώδη ρόλο των νομισματικών παραγόντων στον καθορισμό του επιπέδου των τιμών μακροπρόθεσμα. Όταν η νομισματική πολιτική ασκείται από μια ανεξάρτητη κεντρική τράπεζα, μπορεί

να είναι ένα αποτελεσματικό ονομαστικό σημείο αναφοράς που θα συμβάλλει στη συγκράτηση του επιπέδου των τιμών.

Βεβαίως, η σταθερότητα των τιμών δεν είναι ο μοναδικός σημαντικός στόχος της οικονομικής πολιτικής. Σημαντικοί στόχοι είναι και η επίτευξη διατηρήσιμης και μη πληθωριστικής ανάπτυξης και υψηλού επιπέδου απασχόλησης. Η ΕΚΤ πρέπει να υποστηρίζει τη γενική οικονομική πολιτική της Κοινότητας ώστε να συμβάλλει στην επίτευξη αυτών των στόχων, υπό την προϋπόθεση ότι δεν θα διακυβεύεται η σταθερότητα των τιμών. Κατά τη γνώμη μου, η διατήρηση της σταθερότητας των τιμών και η επίτευξη διατηρήσιμης ανάπτυξης και υψηλού επιπέδου απασχόλησης δεν είναι αλληλοαναιρούμενοι, αλλά συμπληρωματικοί στόχοι, μακροπρόθεσμα αλλά και, γενικά, μεσοπρόθεσμα. Η στρατηγική που διέπει τη νομισματική πολιτική της ΕΚΤ λαμβάνει υπόψη και τις δύο πτυχές της εντολής που έχει δοθεί στην ΕΚΤ και συμβάλλει στην επίτευξη των πραγματικών οικονομικών στόχων της Κοινότητας.

Επιτρέψτε μου να αναπτύξω εν συντομία τα προηγούμενα δύο σημεία. Υπάρχει ευρεία συναίνεση υπέρ της άποψης ότι η διατήρηση της σταθερότητας των τιμών συμβάλλει, μέσω διαφόρων διαύλων, στη δημιουργία συνθηκών που ευνοούν τη μακροπρόθεσμη αύξηση της παραγωγής και της απασχόλησης. Επιπλέον, προστατεύει την κοινωνία από την αυθαίρετη αναδιανομή του εισοδήματος και του πλούτου λόγω της εμφάνισης μη αναμενόμενου πληθωρισμού, ενισχύοντας έτσι την κοινωνική συνοχή. Όμως, η διατήρηση της σταθερότητας των τιμών μεσοπρόθεσμα μπορεί να συντελέσει γενικότερα στον περιορισμό της ανεπιθύμητης αστάθειας της παραγωγής και της απασχόλησης. Η συμβολή της νομισματικής πολιτικής στη σταθεροποίηση της παραγωγής και της απασχόλησης μεσοπρόθεσμα εξαρτάται από τα χαρακτηριστικά της στρατηγικής της κεντρικής τράπεζας, καθώς και από την αξιοπιστία της δέσμευσής της για την επίτευξη του στόχου της σταθερότητας των τιμών.

Η στρατηγική που διέπει τη νομισματική πολιτική της ΕΚΤ, με το μεσοπρόθεσμο προσανατολισμό της και τον ποσοτικό ορισμό της σταθερότητας των τιμών, συμβάλλει στη σταθεροποίηση της παραγωγής και της απασχόλησης με διάφορους τρόπους. Πράγματι, για να ληφθούν αποφάσεις νομισματικής πολιτικής, λαμβάνονται υπόψη η εξέλιξη της παραγωγής και άλλων πραγματικών μεταβλητών

στο πλαίσιο της εκτίμησης των προοπτικών του πληθωρισμού. Ο μεσοπρόθεσμος προσανατολισμός συνεπάγεται μια σταδιακή αντίδραση σε ορισμένες διαταραχές, ιδίως από την πλευρά της προσφοράς, με σκοπό να αποφευχθεί η πρόκληση ανεπιθύμητων μεγάλων διακυμάνσεων της παραγωγής. Επίσης, ο ορισμός της σταθερότητας των τιμών συμβάλλει ώστε να υπάρχει ένα σημείο αναφοράς για τις προσδοκίες, επιδρώντας ευνοϊκά στη βραχυπρόθεσμη δυναμική πληθωρισμού - παραγωγής.

Έτσι, η νομισματική πολιτική μπορεί να συμβάλει στην επίτευξη των ευρύτερων στόχων της Συνθήκης, παράλληλα με την επιδίωξη του πρωταρχικού στόχου της, τόσο μακροπρόθεσμα όσο και μεσοπρόθεσμα. Η νομισματική πολιτική, όμως, δεν μπορεί να επηρεάσει άμεσα το δυνητικό ρυθμό οικονομικής ανάπτυξης και τη μακροπρόθεσμη δημιουργία απασχόλησης. Η μεγάλη πλειοψηφία των εμπειρικών στοιχείων ενισχύει τη θεωρητική θέση ότι το χρήμα είναι “ουδέτερο” μακροπρόθεσμα. Η διατηρήσιμη αύξηση της παραγωγής και της απασχόλησης μπορεί να επιδιωχθεί αποτελεσματικά μέσω μέτρων και πολιτικής μεταρρυθμίσεων που οδηγούν σε αύξηση της παραγωγικότητας και βελτιώνουν τη λειτουργία των αγορών εργασίας και προϊόντων. Η βελτίωση της παραγωγικότητας, καθώς και της αποτελεσματικότητας της αγοράς εργασίας στη ζώνη του ευρώ, θα αυξήσουν και την αποτελεσματικότητα της νομισματικής πολιτικής ως προς την επίτευξη του πρωταρχικού στόχου της και θα περιορίσουν την αστάθεια της παραγωγής.

Η αποτελεσματική επιδίωξη και διατήρηση της σταθερότητας των τιμών απαιτεί την πλήρη ανεξαρτησία της ΕΚΤ κατά τη λήψη των αποφάσεών της. Η ανεξαρτησία είναι απαραίτητη προκειμένου να περιφρουρηθεί η νομισματική πολιτική από πολιτικές πιέσεις για να δοθεί υπερβολική έμφαση στη βραχυπρόθεσμη οικονομική κατάσταση. Η ανεξαρτησία είναι επίσης απαραίτητη για την αποθάρρυνση αιτημάτων για την υλοποίηση στόχων που η νομισματική πολιτική αδυνατεί να επιτύχει αποτελεσματικά, ή αιτημάτων για την άμβλυνση των ανεπιθύμητων παρενεργειών άλλων πολιτικών στις χρηματοπιστωτικές αγορές και τις αγορές προϊόντων. Επίσης, σε μια νομισματική ένωση, η ανεξαρτησία θωρακίζει την κεντρική τράπεζα έναντι πιέσεων που προέρχονται από επιμέρους κράτη-μέλη κατά την άσκηση της ενιαίας νομισματικής πολιτικής, η οποία στοχεύει στη διασφάλιση της σταθερότητας των τιμών στο σύνολο της ζώνης του ευρώ. Σε όλες αυτές τις

περιπτώσεις, τυχόν παρεμβάσεις θα υπονόμειαν το μεσοπρόθεσμο προσανατολισμό της κεντρικής τράπεζας και την ικανότητά της να διατηρήσει τη σταθερότητα των τιμών μακροπρόθεσμα. Για όλους αυτούς τους λόγους, και επειδή τα εμπειρικά στοιχεία καταδεικνύουν σαφώς ότι υπάρχει θετική αλληλεξάρτηση μεταξύ του βαθμού ανεξαρτησίας της κεντρικής τράπεζας και της αποτελεσματικότητας της νομισματικής πολιτικής ως προς την εξασφάλιση χαμηλών επιπέδων πληθωρισμού, η ανεξαρτησία της ΕΚΤ κατοχυρώθηκε στη Συνθήκη. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ιδίως, έχει σταθεί υπέρμαχος και υποστηρικτής της ανεξαρτησίας της ΕΚΤ. Όπως και όλα τα άλλα μέλη των οργάνων λήψεως αποφάσεων της ΕΚΤ, έτσι κι εγώ έχω δεσμευθεί να ενεργώ σύμφωνα με αυτή τη σημαντική αρχή.

Ανεξαρτησία δεν σημαίνει ότι η ΕΚΤ δεν λογοδοτεί για τις αποφάσεις πολιτικής της. Αντιθέτως, η διαφάνεια των ενεργειών που πραγματοποιεί στο πλαίσιο της πολιτικής της και η λογοδοσία για τις επιδόσεις της προς τους Ευρωπαίους πολίτες και τους αντιπροσώπους τους στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο είναι αναγκαίες τόσο για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της νομισματικής πολιτικής όσο και για τη νομιμοποίηση της ανεξαρτησίας της ΕΚΤ. Επίσης απαραίτητη είναι η διεξαγωγή γόνιμου διαλόγου μεταξύ της ΕΚΤ και όλων των αρμόδιων φορέων και θεσμικών οργάνων χάραξης της οικονομικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης (π.χ. της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Ομάδας Ευρώ). Η ανταλλαγή απόψεων και πληροφοριών μεταξύ της ΕΚΤ και άλλων οργάνων χάραξης πολιτικής για την κατάσταση και τις προοπτικές της οικονομίας και η καλύτερη κατανόηση της δημοσιονομικής και της διαρθρωτικής πολιτικής που ασκούνται στην Ένωση παρέχουν χρήσιμα στοιχεία για τη λήψη των αποφάσεων νομισματικής πολιτικής.

Η διαφάνεια των σχετικών αποφάσεων αποτελεί σημαντικό συστατικό της διαδικασίας διαμόρφωσης της νομισματικής πολιτικής. Εξηγώντας και αιτιολογώντας τις αποφάσεις πολιτικής, ούτως ώστε να είναι κατανοητές στο κοινό και τις χρηματοπιστωτικές αγορές, μπορούμε να επηρεάσουμε τις προσδοκίες των οικονομικών φορέων, έτσι ώστε να διευκολύνεται η μετάδοση των αποτελεσμάτων της πολιτικής και η επίτευξη των στόχων της. Γενικά, η ΕΚΤ ασκεί μια ενεργό και ευρείας κλίμακας επικοινωνιακή πολιτική, μέσω πλειάδας διαύλων, με σκοπό την εξασφάλιση υψηλού βαθμού διαφάνειας σε σχέση με την πολιτική της. Παρέχει άφθονες πληροφορίες που μπορούν να χρησιμεύσουν για την αξιολόγηση των

επιδόσεών της από το ευρωπαϊκό κοινό. Η λογοδοσία της προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο περιλαμβάνει όχι μόνο την υποβολή διαφόρων εκθέσεων, αλλά και τη διεξαγωγή συνεχούς και ενεργού διαλόγου μεταξύ της Επιτροπής σας, του Προέδρου της ΕΚΤ και άλλων μελών της Εκτελεστικής Επιτροπής. Πιστεύω ότι η ενίσχυση αυτού του εποικοδομητικού διαλόγου έχει μεγάλη σημασία.

Από την εποχή της ίδρυσής της, η ΕΚΤ έχει επιτύχει υψηλό βαθμό σταθερότητας των τιμών στη ζώνη του ευρώ. Αυτό επιτεύχθηκε σε ένα περιβάλλον που χαρακτηριζόταν από μεγάλες διαταραχές από την πλευρά της προσφοράς και υψηλή αστάθεια στις αγορές συναλλάγματος και τις χρηματοπιστωτικές αγορές. Πιο πρόσφατα, η ΕΚΤ διαχειρίστηκε και συντόνισε με επιτυχία την ομαλή εισαγωγή του ευρώ με φυσική μορφή, η οποία αποτελεί ένα ιστορικά μοναδικό και σύνθετο εγχείρημα. Αυτά τα επιτεύγματα μας εμπνέουν την πεποίθηση ότι η ΕΚΤ θα εξακολουθήσει να εκπληρώνει τους στόχους της και να ασκεί τα καθήκοντά της με αποτελεσματικότητα στο μέλλον. Υπό τη νέα μου ιδιότητα, προτίθεμαι να αξιοποιήσω την επαγγελματική μου πείρα και να αφιερώσω όλη την ενεργητικότητά μου για την επιτυχία αυτής της προσπάθειας.

Επέλεξα να μην εκφωνήσω την εισαγωγική ομιλία μου στη μητρική μου γλώσσα, επιθυμώντας να τονίσω τον υπερεθνικό χαρακτήρα της ΕΚΤ και να διευκολύνω τη μεταξύ μας επικοινωνία. Θα ήθελα, όμως, να κλείσω την ομιλία μου με ένα απόσπασμα από τον Αριστοτέλη σχετικά με την αξία του χρήματος. Στα Πολιτικά του (Α' 1257b) αναφέρει: *"Οτέ δε πάλιν λήρος είναι δοκεί το νόμισμα και νόμος παντάπασιν φύσει δ' ουθέν, ότι μεταθεμένων τε των χρωμένων ουθενός άξιον, ούτε χρήσιμον προς ουθέν των αναγκαίων εστί και νομίματος πλουτών πολλάκις απορήσει της αναγκαίας τροφής"*, ή, σε ελεύθερη μετάφραση, *"Άλλοι πάλι θεωρούν το νόμισμα φλυαρία απλώς και εξ ολοκλήρου συμβατικό, χωρίς καμία αξία εκ φύσεως, και ότι εάν μεταβληθούν οι συμφωνίες βάσει των οποίων δημιουργήθηκε, δεν θα έχει καμία αξία και δεν θα είναι χρήσιμο για να προμηθευθεί κάποιος τα προς το ζην και ότι, ενώ θα έχει κάποιος άφθονα νομίσματα, θα στερηθεί πολλές φορές και αυτή την τροφή την οποία χρειάζεται"*. Το απόσπασμα αυτό δείχνει ότι η αξία του χρήματος αποτελεί μείζον μέλημα ήδη από την αρχαιότητα. Η πρωταρχική ευθύνη της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας είναι να επιτύχει το βασικό σκοπό της και να εξασφαλίσει την αγοραστική δύναμη του ενιαίου μας νομίσματος στη ζώνη του ευρώ. Με αυτό τον

τρόπο, θα συμβάλει ουσιαστικά στη μακροπρόθεσμη αύξηση των πραγματικών εισοδημάτων και του επιπέδου απασχόλησης και γενικότερα στην κοινωνική και οικονομική ευημερία των Ευρωπαίων πολιτών.

Σας ευχαριστώ πολύ για την προσοχή σας.